

مقایسه و رتبه‌بندی ترجیحات همسرگزینی در بین گروهی از دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان کرد، عرب و بختیاری دانشگاه شهید چمران اهواز

نویسندگان: دکتر غلامرضا رجبی^{۱*}، مریم ابراهیمی نوبندگانی^۲
و دکتر رضا خجسته مهر^۳

۱. دانشیار دانشگاه شهید چمران اهواز

۲. کارشناس ارشد مشاوره خانواده

۳. استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز

* E-mail: rajabireza@scu.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر به منظور مقایسه و رتبه‌بندی ترجیحات همسرگزینی بین گروهی از دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان کرد، عرب و بختیاری دانشگاه شهید چمران اهواز انجام شده است. برای انتخاب دانشجویان، از بین کلیه دانشکده‌های دانشگاه شهید چمران، ۶ دانشکده (ادبیات و علوم انسانی، اقتصاد و علوم اجتماعی، الهیات، مهندسی، علوم و کشاورزی) و از بین کلیه دانشجویان این ۶ دانشکده ۶۰۰ دانشجوی (در هر دانشکده ۱۰۰ دانشجو) با توجه به نسبت تعداد دختران و پسران، به صورت تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی پاسخ دادند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های غیرپارامتریک فریدمن نشان داد که بین میانگین ترجیحات همسرگزینی دانشجویان تفاوت معناداری وجود دارد بدین صورت که بالاترین میانگین‌ها متعلق به عامل ویژگی‌های رفتاری، مذهبی و مهارت‌های اجتماعی و کمترین مربوط به عامل مهارت‌های خانه‌داری می‌باشد، همچنین، بین ترجیحات همسرگزینی دختران (ویژگی‌های رفتاری، وضعیت اجتماعی- اقتصادی و ویژگی‌های مذهبی) و پسران (ویژگی‌های ظاهری و مهارت‌های خانه‌داری) و بین ترجیحات همسرگزینی قومیت‌های بختیاری (مهارت‌های خانه‌داری)، کرد (در ویژگی‌های ظاهری) و عرب زبان (خواستار بچه و مذهبی بودن) تفاوت معنی‌داری دیده شد.

کلید واژه‌ها: انتخاب همسر، ترجیحات همسرگزینی، قومیت

مقدمه

همسرگزینی (mate-selection)، فرآیندی است شامل بررسی و سنجش ویژگی‌ها و جایگاه همسر آینده از جنبه‌های گوناگونی مانند، ویژگی‌های ظاهری، درآمد، جایگاه اقتصادی - اجتماعی، سطح تحصیلات، جایگاه شغلی، جایگاه خانوادگی و مانند آن و مجموعه‌ی این ویژگی‌هاست که رفتار انتخاب همسر را شکل می‌دهند [۱]. این فرآیند به عنوان یک پدیده جهانی رایج در بیشتر جوامع محسوب می‌شود و در طی دهه‌های اخیر در دو حیطه جامعه‌شناسی و دانش خانواده، سؤال‌های زیادی در زمینه معیارهای انتخاب همسر و خصوصیات که هر فرد ترجیح می‌دهد در همسر آینده اش وجود داشته باشد؛ مطرح گردیده است [۲]. این گونه پرسش‌ها در مورد معیارهای انتخاب همسر به عنوان یکی از موضوعات مورد علاقه بسیاری از پژوهش‌ها در سراسر دنیا می‌باشند [۳]. مطالعات انجام شده نشان می‌دهد برخی ویژگی‌ها مانند: جذابیت فیزیکی، جایگاه اقتصادی - اجتماعی، هوش و خصوصیات رفتاری بیشترین تأثیر را بر همسرگزینی انسان‌ها دارد [۴]. علاوه بر این‌ها، انتخاب همسر بر مبنای عوامل مختلفی مانند خصوصیات شخصیتی، عشق، جذابیت فیزیکی، اقتصاد، فرهنگ و مذهب شکل می‌گیرد [۵]. مطالعات نشان می‌دهد که این فرآیند بستگی به نوع روابطی دارد که افراد دنبال می‌کنند. به نظر می‌رسد هم زنان و هم مردان در روابط کوتاه مدت نسبت به روابط بلند مدت، تأکید بیشتری بر زیبایی‌های جسمی دارند [۶].

در طی دهه‌های اخیر، شیوه‌هایی که مردم به وسیله آن دست به انتخاب همسر می‌زنند به طرز فزاینده‌ای تغییر پیدا کرده است [۷]. به هر حال، فرآیند انتخاب همسر یکی از مهمترین و اغلب دشوارترین مرحله برای بسیاری از جوانان محسوب می‌شود. تعداد اندکی از دیگر انتخابات انسان ممکن است به این صورت سرنوشت ساز و دارای نتایجی تأثیر گذار به اندازه یک عمر زندگی باشند [۸].

برای بررسی ریشه‌های روان شناختی انتخاب همسر و هم چنین برای شناسایی عواملی مانند عوامل فرهنگی

و تاریخی و ساختار اجتماعی، نظریه‌های متفاوتی بیان شده است، که همه‌ی آن‌ها می‌توانند مکمل یکدیگر باشند و برای فهم بیشتر چگونگی فرآیند انتخاب همسر انسان‌ها، مورد استفاده قرار گیرند. رویکرد تکاملی معتقد است رفتارهای کنونی انسان‌ها بازتابی از گذشته آن‌هاست. اجداد ما برای مقابله با مشکلاتی مانند غذا، شکار، تعاملات اجتماعی و بقای نسل از روش‌های خاصی استفاده می‌کرده اند که باعث سازگاری آن‌ها با محیط می‌شده است [۹]. انتخاب جنسی، یکی از بهترین مثال‌ها در رابطه با شیوه سازگاری اجداد ما می‌باشد. بر این اساس، رفتارهای موفقیت آمیز همسرگزینی در طول تاریخ ادامه دارد و بر همسرگزینی کنونی تأثیر دارد زیرا این رفتارهای انتخابی ادامه بقا و پیشرفت روز افزون گونه‌های انسانی را هدایت می‌کند [۱۰]. همچنین رویکرد تکاملی پیشنهاد می‌کند که در رفتارهای انتخابی زنان و مردان تفاوت‌هایی وجود دارد؛ زیرا زنان و مردان به طور تاریخی با فشارهای اجتماعی و محیطی متفاوتی روبرو هستند و نقش‌های متفاوتی در ارتباط با تربیت و نگهداری فرزندان ایفا می‌کنند؛ بنابراین زنان ممکن است همسر خود را بر اساس خصوصیات انتخاب کنند که تعیین می‌کند وی واجد کفایت و کمک‌های حمایتی لازم، برای رشد و ترقی فرزندان است. در حالی که مردان ممکن است به دنبال خصوصیات باشند که تعیین می‌کند همسرانشان واجد شرایط باروری و ویژگی‌های جسمی لازم برای یک فرزندآوری موفق هستند [۱۱]. از این رو، بسیاری از زنان مردانی را ترجیح می‌دهند که بتوانند رابطه صمیمانه‌ای با او برقرار کنند و رابطه هیجانی و عاطفی نزدیکی را شکل دهند [۱۲]. در حالیکه مردان به دنبال زنانی هستند که جذاب و جوان بوده و از سلامت جسمانی و قدرت باروری برخوردار باشند [۱۳]. بر اساس مطالب فوق، ادبیات مربوط به همسرگزینی نشان می‌دهد که روان‌شناسان جنبه‌های مختلفی را در این زمینه مورد ملاحظه قرار داده اند، مانند شیوه‌هایی که انسان‌ها بر اساس آن دست به انتخاب همسر می‌زنند [۱۳، ۱۰] و معیارهایی که زنان و مردان در همسر آینده خود جستجو می‌کنند [۴، ۱۴]. همه‌ی این تحقیقات بر

وجود تفاوت‌هایی در معیارهای همسرگزینی بین زنان و مردان تأکید دارند. در مطالعه‌ای دانشجویان در همسرگزینی گرم و مهربان بودن و شوخ طبعی را بالاترین ویژگی مطرح کردند [۱۵]. همچنین، نتایج بیانگر تفاوت‌های معناداری بین دو جنس، گروه‌های سنی و دوره‌های زمانی مختلف بود. مطالعه دیگر نشان داد که زنان اهمیت بیشتری را برای جایگاه اقتصادی-اجتماعی، قابلیت اعتماد، وفاداری، هوش و تحصیلات، قابل بودند و مردان در مقایسه با زنان به ویژگی‌هایی مثل زیبایی، سلامتی و میل برای بچه داری و خانه‌داری توجه بیشتری نشان می‌دادند [۱۶]. در مطالعه ای مردان اردنی در مقایسه با زنان، به داشتن همسری زیبا و جوان توجه بیشتری نشان دادند؛ درحالی‌که زنان همسری را ترجیح دادند که دارای خصوصیتی مانند وفاداری، تعهد و توانمندی اقتصادی باشد [۱۷]. محققان دیگر دریافته‌اند که، مردان در مقایسه با زنان برای زیبایی‌های جسمی ارزش بیشتری قابل هستند و زنان در مقایسه با مردان تأکید بیشتری بر جایگاه اجتماعی و ثروت و دارایی همسر آینده‌ی خود دارند [۹]. در فرهنگ‌های آمریکایی و چینی، زنان و مردان در معیارها و خصوصیتی مانند سلامتی، شوخ طبعی، دارا بودن قدرت تسلط در ازدواج، خواستار بچه بودن، مهارت‌های خانه‌داری، جوان تر بودن همسر نسبت به خودشان و ورزشکار بودن با یکدیگر تفاوت دارند [۱۸]. افراد دیگر مشاهده کردند که مردان صربستانی برای ویژگی‌های ظاهری و زنان برای ویژگی‌های شخصیتی بیشتر اهمیت قائلند [۱۹].

تحقیقات بین فرهنگی نشان می‌دهند که جنسیت و فرهنگ دو عامل تأثیرگذار بر چگونگی ارزش‌گذاری افراد در زمینه ترجیحات همسرگزینی می‌باشد [۴، ۱۸، ۲۰]. در مطالعه‌ای مشاهده شد که بین زنان سفیدپوست و سیاه پوست از لحاظ ارزش‌گذاری بر زیبایی‌های ظاهری تفاوت وجود دارد [۲۱]. در فرهنگ‌های آمریکایی، روسی و ژاپنی مشاهده گردید که در ارزش‌گذاری ویژگی مهارت در عشق‌ورزی تفاوت وجود دارد [۲۰]. ژاپنی‌ها برای خصوصیتی مثل مهربان

و فهمیده بودن، اهل مذاکره و گفتگو بودن، جذابیت جسمی، پول، جایگاه و موقعیت نسبت به دو فرهنگ دیگر، اهمیت کمتری قایل بودند؛ امریکایی‌ها در مقایسه با دو فرهنگ دیگر اهمیت بیشتری برای خصوصیتی مانند هوش، سخت کوشی و توانایی موفقیت در آینده، قابل بودند. مهاجران جنوب آسیا در مقایسه با مهاجران اروپایی به معیارهای سنتی بیشتر اهمیت می‌دادند [۲۲]. در مطالعه ای دیده شد که بین دانشجویان دختر و پسر در ویژگی‌های فردی (قدردان بودن، احترام به حقوق من و غیرو)، شباهت‌ها. وضعیت اجتماعی-اقتصادی تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که میانگین دانشجویان دختر در سه عامل یادشده بالاتر است. از سوی دیگر، محققان دریافته‌اند که ملاک‌های همسرگزینی ذکر شده در بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف متفاوت است [۲۳]. مطالعه دیگر مشخص کرد که معیارهای انتخاب همسر در دانش آموزان دختر سال چهارم دبیرستانی این‌ها هستند: معیار توافق، معیار خانواده، معیار پزشکی، استقلال خانواده جدید، خصوصیات اخلاقی و مذهبی. همچنین این مطالعه نشان داد که معیارهای انتخاب همسر دختران دبیرستانی با میزان تحصیلات والدین، اندازه خانواده، ترتیب تولد، سن و زبان مادری ارتباطی ندارد [۲۴].

بنابراین، هنگام تصمیم‌گیری برای انتخاب همسر، افراد با موقعیت‌های گوناگونی روبرو می‌شوند. در یک شرایط ایده‌آل، افراد ممکن است همسری را انتخاب نمایند که بتواند برای آن‌ها محیط حمایت‌کننده دوستانه و مطمئنی فراهم نماید. با این حال، شواهد نشان می‌دهد که برخی از افراد در به دست آوردن همسری مطابق با ایده‌آل‌های خود موفق هستند و برخی دیگر نه، که پیامد چنین انتخابی، نارضایتی‌های زناشویی بعدی و در نتیجه طلاق است [۲۵]. فهمیدن اینکه افراد چگونه یکدیگر را انتخاب می‌کنند و شناخت ویژگی‌هایی که می‌تواند موفقیت یک رابطه را پیش بینی کند؛ یکی از روش‌های بنیادی برای کاهش نرخ طلاق در کشورهای مختلف است. به عبارت دیگر، اگر در شروع کار و قبل از اینکه افراد وارد زندگی زناشویی شوند بتوانیم اشتباهات را

شناسایی کنیم بسیار آسان تر است از اینکه بعداً سعی در جبران آن‌ها داشته باشیم [۲۶].

اگر چه تحقیقاتی که در امریکا و دیگر کشورهای غربی انجام گرفته اطلاعات مهمی را در ارتباط با تفاوت‌های جنسی و فرهنگی بر انتخاب همسر به دست داده است اما این سؤال همچنان باقی است که آیا این یافته‌ها می‌توانند در مورد دیگر فرهنگ‌ها خصوصاً فرهنگ‌های شرقی صادق باشند یا خیر؟

برای پاسخ به این سؤال این پژوهش در پی آن است که معیارهای همسرگزینی در دانشجویان مورد بررسی قرار دهد. سؤالات این تحقیق عبارتند از: ۱- ترجیحات همسرگزینی در بین دانشجویان کدامند؟ ۲- آیا ترجیحات همسرگزینی در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت دارد؟ و ۳- آیا ترجیحات همسرگزینی در بین دانشجویان با قومیت‌های کرد، بختیاری و عرب زبان تفاوت دارد؟

روش

بخش اول تحقیق حاضر با توجه به سؤال‌های تدوین شده از نوع همبستگی (همبستگی از نوع تحقیق تحلیل عاملی (factor analysis) با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی) است. در این تحقیق از تحلیل عاملی اکتشافی که یک فن یا تکنیک برای بررسی ساختار مجموعه ای از داده‌هاست، که چندین پیش مفهوم در مورد ساخت یک پرسشنامه دارد استفاده شده است. با استفاده از این فن، برای انتخاب عامل یا عامل‌ها از آزمون اسکری کتل (Scree test) استفاده شده است [۲۷]. بخش اصلی تحقیق، توصیفی و از نوع علی - مقایسه ای (comparison - causal) است.

جامعه، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری مورد مطالعه در بخش اصلی این تحقیق، کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز می باشد که در سال ۸۹ - ۱۳۸۸ در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند که جمعاً ۱۰۹۶۶ (۶۹۰۲ زن و ۴۰۶۴ مرد) می‌باشند. برای انتخاب

دانشجویان، از بین کلیه دانشکده‌های دانشگاه شهید چمران، ۶ دانشکده (ادبیات و علوم انسانی، اقتصاد و علوم اجتماعی، الهیات، مهندسی، علوم و کشاورزی) و از بین کلیه دانشجویان این ۶ دانشکده ۶۰۰ دانشجو (در هر دانشکده ۱۰۰ دانشجو) با توجه به نسبت تعداد دختران و پسران، به صورت تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. در این مطالعه، ۶۹۰۲ (۶۲/۹۴٪) دختر و ۴۰۶۴ (۳۷/۰۶٪) پسر در گروه نمونه شرکت داشتند، که دامنه سنی آن‌ها بین ۳۵ تا ۱۸ سال با انحراف معیار ۰/۶۲ بود. این دانشجویان در مقاطع مختلف تحصیلی دکتری ۶ نفر (۱٪)، کارشناسی ارشد ۴۳ نفر (۷/۱۶٪) و کارشناسی ۵۵۱ نفر (۹۱/۸۳٪)، ۹۸ نفر (۱۶/۳٪) کرد، ۱۲۳ نفر (۲۰/۵٪) عرب زبان، ۲۴۱ نفر (۴۰/۲٪) بختیاری و ۱۳۸ نفر (۲۳٪) مابقی متعلق به سایر قومیت‌ها بودند.

ابزار پژوهش

در این پژوهش به منظور بررسی معیارهای انتخاب همسر با توجه به تعاریف این سازه، نظریه‌ها و دیدگاه‌های مختلف همسرگزینی به خصوص دیدگاه تکاملی و سوابق تحقیق در داخل و خارج از کشور خصوصاً تحقیقات انجام شده توسط دیوید باس، پرسشنامه ای طراحی گردید. پرسشنامه شامل ۴۸ پرسش بود، که در یک طیف لیکرت ۵ درجه ای (بی اهمیت=۱، کم اهمیت=۲، اهمیت متوسط=۳، اهمیت زیاد=۴، بسیار بااهمیت یا تعیین کننده=۵) تدوین شدند. حداکثر و حداقل نمره ی ابزار به ترتیب ۴۰ و ۴۸ می‌باشد. در این شیوه نمره گذاری، نمره‌های بالا در هر یک از عوامل استخراج شده نشانگر اهمیت بیشتر شرکت کنندگان نسبت به معیارها می‌باشد.

پایایی و روایی پرسشنامه رجحان‌های همسرگزینی

در مطالعه مقدماتی به روی پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی با استفاده از تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۱ (چرخش واریماکس^۲) و مقادیر ویژه^۳ بالاتر از یک

1- Principle Components Analysis
2- Varimax
3- eigen value

هشت عامل به دست آمد که بر روی هم $0.67/32$ واریانس پرسش‌ها را تبیین کردند [28].

در این پژوهش نیز، پس از انجام تحلیل عاملی، به روی 48 ماده پرسشنامه رجحان‌های همسرگزینی در مرحله مقدماتی، پرسش شماره ۸ بر روی هیچ یک از نه عامل استخراج شده بار عاملی نداشت و از تحلیل اصلی حذف شد و تعداد ماده‌ها به 47 ماده تقلیل یافت. جدول ۱ ضرایب پایایی آلفای کرونباخ عامل‌های نه گانه و نمره کل پرسشنامه را بر روی 47 ماده، به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد.

همان طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، ضرایب پایایی پرسشنامه در کل نمونه 0.87 ، در دانشجویان پسر 0.86 و در دانشجویان دختر 0.90 به دست آمده است، که ضرایب فوق‌الذکر رضایت بخش می‌باشند. همچنین ضرایب پایایی عامل‌های نه گانه در کل نمونه از 0.72 تا 0.91 با میانگین 0.83 ، در دانشجویان پسر از 0.62 تا 0.91 با میانگین 0.82 و در دانشجویان دختر از 0.77 تا 0.90 با میانگین 0.84 متغیر است، که تمام ضرایب در حد رضایت بخش هستند.

جدول ۲ میانگین، انحراف معیار و خطای معیار میانگین نه عامل استخراج شده را در کل نمونه نشان می‌دهد.

همان طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره کل پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی در کل نمونه، به ترتیب، $3/86$ و $0/37$ می‌باشد. دانشجویان به طور کلی، بالاترین میانگین را در عامل اول (ویژگی‌های رفتاری $4/55$) و کمترین میانگین را در عامل نهم (مهارت‌های خانه‌داری، $2/71$) به دست آورده‌اند.

در این مطالعه نسبت F-های همگنی واریانس در عامل‌های اول، دوم، سوم، پنجم، ششم و هفتم (ویژگی‌های رفتاری، ویژگی‌های ظاهری، موقعیت اقتصادی-اجتماعی، ویژگی‌های مذهبی، سازگاری با شرایط و مهارت‌های خانه‌داری)، معنادار می‌باشد. بنابراین با توجه به ناهمگن بودن واریانس‌های متغیرهای مستقل در ارتباط با متغیرهای وابسته و نابرابر بودن حجم نمونه در هر یک از گروه‌ها (جنسیت و قومیت)، از آمار غیرپارامتریک فریدمن (Friedman Test)، ویلکاکسون (Wilcoxon)، یو-من ویتی (Mann-Whitney U) و کروسکال-والایس (Kruskal-Wallis) استفاده شد. جدول ۳ نتایج آزمون ناپارامتریک فریدمن را در ارتباط با اولویت بندی شرکت کنندگان در عامل‌های نه گانه نشان می‌دهد.

جدول ۱. ضرایب پایایی آلفای کرونباخ عامل‌های نه گانه در کل نمونه و به تفکیک جنسیت (۶۰۰ نفر)

عوامل	کل نمونه	پسران	دختران
۱ ویژگی‌های رفتاری	۰/۸۵	۰/۸۴	۰/۸۵
۲ ویژگی‌های مذهبی	۰/۸۵	۰/۸۲	۰/۸۴
۳ مهارت‌های اجتماعی	۰/۹۰	۰/۸۶	۰/۸۶
۴ سازگاری با شرایط	۰/۸۸	۰/۸۷	۰/۸۸
۵ ویژگی‌های ظاهری	۰/۸۲	۰/۸۴	۰/۷۸
۶ موقعیت اقتصادی اجتماعی	۰/۷۲	۰/۸۳	۰/۷۷
۷ هوش و خلاقیت	۰/۷۴	۰/۶۲	۰/۸۵
۸ خواستار بچه	۰/۸۲	۰/۸۱	۰/۸۱
۹ مهارت‌های خانه‌داری	۰/۹۱	۰/۹۱	۰/۹۰
نمره کل	۰/۸۷	۰/۸۶	۰/۹۰

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و خطای معیار میانگین پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی در کل نمونه

عوامل	تعداد ماده‌ها	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
۱ ویژگی‌های رفتاری	۱۱	۴/۵۵	۰/۴۴	۰/۰۱۸
۲ ویژگی‌های مذهبی	۵	۴/۲۳	۰/۷۳	۰/۰۲۹
۳ مهارت‌های اجتماعی	۶	۳/۹۷	۰/۶۸	۰/۰۲۸
۴ سازگاری با شرایط	۵	۳/۷۱	۰/۷۴	۰/۰۳۰
۵ ویژگی‌های ظاهری	۵۷	۳/۶۱	۰/۶۶	۰/۰۲۷
۶ موقعیت اقتصادی اجتماعی	۶۵	۳/۵۷	۰/۹۲	۰/۰۳۸
۷ هوش و خلاقیت	۳	۳/۵۳	۰/۸۶	۰/۰۳۵
۸ خواستار بچه	۲	۳/۴۱	۱/۲۳	۰/۰۵۰
۹ مهارت‌های خانه‌داری	۳	۲/۷۱	۱/۳۰	۰/۰۵۳
نمره کل	۴۷	۳/۸۶	۰/۳۷	۰/۱۵

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن در عامل‌های نه‌گانه

متغیرها	میانگین رتبه ای
ویژگی‌های رفتاری	۷/۶۸
ویژگی‌های ظاهری	۴/۴۰
موقعیت اقتصادی اجتماعی	۴/۵۱
مهارت‌های اجتماعی	۵/۶۷
ویژگی‌های مذهبی	۶/۶۵
سازگاری با شرایط	۴/۷۴
مهارت‌های خانه‌داری	۲/۷۰
هوش و خلاقیت	۴/۲۰
خواستار بچه	۴/۴۶
$\chi^2 = 1421/25, df=8$ $p < 0/001$	

همچنین نتایج مقایسه‌های جفتی آزمون ویلکاکسون تفاوت معنی داری را بین میانگین‌های ترجیحات همسرگزینی دانشجویان نشان داد که بیشترین تفاوت‌ها را به ترتیب عامل‌های ویژگی‌های رفتاری با مهارت‌های خانه‌داری ($p < 0/001, z = -19/89$)، ویژگی‌های رفتاری با خواستار بچه ($p < 0/001, z = -19/30$)، و ویژگی‌های رفتاری با سازگاری با شرایط ($p < 0/001, z = -19/30$) دارند. با مراجعه به جدول ۲ نیز می‌توان دریافت که بیشترین میانگین‌های مربوط به ترجیحات همسرگزینی، متعلق به عامل‌های ویژگی‌های رفتاری، ویژگی‌های مذهبی و مهارت‌های اجتماعی و کمترین میانگین مربوط به عامل مهارت‌های خانه‌داری می‌باشد. این یافته در پاسخ به سؤال اول تحقیق می‌باشد. سؤال اول (ترجیحات همسرگزینی در بین دانشجویان کدامند؟)

جدول ۴ نتایج آزمون یو-من ویتنی (Mann-Whitney U) را در ارتباط با متغیر مستقل جنسیت (دانشجویان دختر و پسر) و متغیرهای وابسته ترجیحات همسرگزینی (عامل‌های نه‌گانه) نشان می‌دهد.

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، مقدار آماره ی مجذور خی در عامل‌های نه‌گانه برابر با ۱۴۲۱/۲۵۶ و در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشد. همچنین، بیشترین میانگین‌های رتبه ای، متعلق به عامل‌های ویژگی‌های رفتاری، ویژگی‌های مذهبی و مهارت‌های اجتماعی و کمترین میانگین مربوط به عامل مهارت‌های خانه‌داری می‌باشد.

جدول ۴. نتایج آزمون یو-من ویتنی (Mann-Whitney U) در عامل‌های نه گانه و نمره کل پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی بر حسب جنس

متغیرها	یو-من ویتنی	Z	سطح معنا داری
ویژگی‌های رفتاری	۳۳۲۱۷	-۴/۳۹	<۰/۰۰۱
ویژگی‌های ظاهری	۲۴۸۰۰	-۸/۴۸	<۰/۰۰۱
موقعیت اقتصادی اجتماعی	۱۴۵۱۳	-۱۳/۵۰	<۰/۰۰۱
مهارت‌های اجتماعی	۳۷۴۳۴	-۲/۳۲	<۰/۰۲۰
ویژگی‌های مذهبی	۳۳۸۲۹/۵۰	-۴/۰۹	<۰/۰۰۱
سازگاری با شرایط	۴۲۱۴۲	-۰/۰۲۲	۰/۹۸
مهارت‌های خانه‌داری	۱۵۴۴۱/۵۰	-۱۳/۰۹	<۰/۰۰۱
هوش و خلاقیت	۴۱۵۴۰	-۳/۱۸	۰/۷۵
خواستار بچه	۴۰۷۰۲	-۰/۷۳	۰/۴۶
نمره کل	۳۸۵۰۶/۵۰	-۱/۷۹	۰/۰۷۳

جدول ۵. نتایج آزمون کروسکال-والیس (Kruskal-Wallis) در عامل‌های نه گانه و نمره کل پرسشنامه ترجیحات همسرگزینی بر حسب قومیت

متغیرها	مجدور خی (χ^2)	درجه آزادی	سطح معنا داری
ویژگی‌های رفتاری	۲/۱۶	۲	۰/۳۴۰
ویژگی‌های ظاهری	۱۲/۳۸	۲	<۰/۰۰۲
موقعیت اقتصادی اجتماعی	۱/۸۴	۲	۰/۴۰۰
مهارت‌های اجتماعی	۰/۶۳	۲	۰/۷۳۰
ویژگی‌های مذهبی	۱۱/۱۰	۲	<۰/۰۰۴
سازگاری با شرایط	۷/۸۴	۲	۰/۰۵۰
مهارت‌های خانه‌داری	۷/۶۱	۲	<۰/۰۲۲
هوش و خلاقیت	۵/۳۰	۲	۰/۰۷۱
خواستار بچه	۸/۰۷	۲	<۰/۰۱۵
نمره کل	۰/۲۷	۲	۰/۸۷۵

همان‌طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، مقدار آماره‌ی غیرپارامتریک یو-من ویتنی در عامل اول (ویژگی‌های رفتاری) ۳۳۲۱۷ ($p < ۰/۰۰۱$, $z = -۴/۳۹$)، عامل دوم (ویژگی‌های ظاهری) ۲۴۸۰۰ ($p < ۰/۰۰۱$, $z = -۸/۴۸$)، عامل سوم (موقعیت اقتصادی-اجتماعی) ۱۴۵۱۳ ($p < ۰/۰۰۱$, $z = -۱۳/۵۰$)، عامل چهارم (مهارت‌های

اجتماعی) ۳۷۴۳۴ ($p < ۰/۰۲۰$, $z = -۲/۳۲$)، عامل پنجم (ویژگی‌های مذهبی) ۳۳۸۲۹/۵۰ ($p < ۰/۰۰۱$, $z = -۴/۰۹$) و عامل هفتم (مهارت‌های خانه‌داری) ۱۵۴۴۱/۵۰ ($p < ۰/۰۰۱$, $z = -۱۳/۰۹$)، بر اساس متغیر جنس (زن و مرد) به دست آمده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که زنان و مردان از نظر ویژگی‌های رفتاری (دانشجویان

جدول ۵ نتایج آزمون کروسکال - والایس (Kruskal-Wallis) را در ارتباط با متغیر مستقل قومیت (کرد، بختیاری و عرب زبان) و متغیرهای وابسته ترجیحات همسرگزینی (عامل‌های نه گانه) نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، مقدار آماره‌ی مجذور خی بر اساس متغیر قومیت (کرد، بختیاری و عرب زبان) در عامل‌های دوم (ویژگی‌های ظاهری) برابر با $\chi^2 = 12/38$ ، $p < 0/002$ ، عامل پنجم (ویژگی‌های مذهبی) برابر با $\chi^2 = 11/10$ ، $p < 0/004$ ، عامل هفتم (مهارت‌های خانه‌داری) برابر با $\chi^2 = 7/61$ ، $p < 0/022$ ، عامل نهم (خواستار بچه) برابر با $\chi^2 = 8/07$ ، $p < 0/015$ می‌باشند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که دانشجویان با قومیت‌های سه گانه از نظر معیارهای ویژگی‌های ظاهری، ویژگی‌های مذهبی، مهارت‌های خانه‌داری و خواستار بچه با یکدیگر تفاوت دارند. برای اینکه مشخص شود که بین کدام یک از قومیت‌ها در ارتباط با ویژگی‌های فوق تفاوت وجود دارد، مقایسه‌های دوتایی از طریق آزمون یو-من ویتنی انجام شد، که در جدول ۶ آمده‌اند.

دختر با میانگین رتبه ۳۲۴/۴۲ و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۲۶۰/۶۳ به نفع دانشجویان دختر)، ویژگی‌های ظاهری (دانشجویان دختر با میانگین رتبه ۲۵۴/۱۳ و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۳۷۷/۷۸ به نفع دانشجویان پسر)، موقعیت اقتصادی- اجتماعی (دانشجویان دختر با میانگین رتبه ۳۷۴/۳۰ و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۱۷۷/۵۰ به نفع دانشجویان دختر)، مهارت‌های اجتماعی (میانگین رتبه ۳۱۳/۱۸ دانشجویان دختر و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۲۷۹/۳۷ به نفع دانشجویان دختر)، ویژگی‌های مذهبی (دانشجویان دختر با میانگین رتبه ۳۲۲/۷۹ و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۲۶۳/۳۵ به نفع دانشجویان دختر) و مهارت‌های خانه‌داری (دانشجویان دختر با میانگین رتبه ۲۲۹/۱۸ و دانشجویان پسر با میانگین رتبه ۴۱۹/۳۷ به نفع دانشجویان پسر) می‌باشد، با یکدیگر تفاوت دارند. این یافته در پاسخ به سؤال دوم تحقیق می‌باشد. سؤال دوم (آیا ترجیحات همسرگزینی در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت دارد؟)

جدول ۶. نتایج آزمون یو-من ویتنی (Mann-Whitney U) در چهار عامل بر حسب قومیت

متغیرهای مستقل	متغیرهای وابسته	یو-من ویتنی	Z	سطح معنا داری
کرد و عرب زبان	ویژگی‌های ظاهری	۴۵۷۷/۵۰	-۳/۰۸	<0/002
	ویژگی‌های مذهبی	۴۵۳۴	-۳/۱۹	<0/001
	مهارت‌های خانه‌داری	۴۶۹۱	-۲/۸۵	<0/004
	خواستار بچه	۴۸۷۵	-۲/۴۸	<0/013
کرد و بختیاری	ویژگی‌های ظاهری	۱۱۱۹۴/۵۰	-۰/۷۵	0/450
	ویژگی‌های مذهبی	۱۰۵۵۳	-۱/۵۵	0/120
	مهارت‌های خانه‌داری	۱۰۴۷۹	-۱/۶۴	0/102
	خواستار بچه	۱۱۴۱۴	-۰/۴۹	0/631
بختیاری و عرب زبان	ویژگی‌های ظاهری	۱۱۹۱۶/۵۰	-۳/۰۷	<0/002
	ویژگی‌های مذهبی	۱۲۵۷۵	-۲/۳۹	<0/017
	مهارت‌های خانه‌داری	۱۳۴۰۹	-۱/۵۰	0/134
	خواستار بچه	۱۲۴۶۵/۵۰	-۲/۵۱	<0/012

همان طور که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود، نتایج مقایسه‌های جفتی بین دانشجویان کرد و عرب زبان، مقدار آماره غیر پارامتریک یو-من ویتنی در عامل‌های ویژگی‌های ظاهری، $z = -3/08$ ($p < 0/002$)، ویژگی‌های مذهبی $z = -3/19$ ($p < 0/001$)، مهارت‌های خانه‌داری $z = -2/85$ ($p < 0/004$) و خواستار بچه $z = -2/48$ ($p < 0/013$)، به دست آمده است. این یافته‌ها نشان می‌دهد که دانشجویان قومیت‌های کرد و عرب زبان از نظر معیارهای ویژگی‌های ظاهری (میانگین رتبه $125/79$ دانشجویان کرد در برابر میانگین رتبه $99/22$ دانشجویان عرب زبان) که این تفاوت به نفع دانشجویان کرد، در ویژگی‌های مذهبی (میانگین رتبه $95/77$ دانشجویان کرد در برابر میانگین رتبه $123/14$ دانشجویان عرب زبان) که این تفاوت به نفع دانشجویان عرب زبان در مهارت‌های خانه‌داری (میانگین رتبه $124/63$ دانشجویان کرد در برابر میانگین رتبه $100/14$ دانشجویان عرب زبان) که این تفاوت به نفع دانشجویان کرد و در عامل خواستار بچه (میانگین رتبه $99/24$ دانشجویان کرد در برابر میانگین رتبه $120/37$ دانشجویان عرب زبان) که این تفاوت به نفع دانشجویان عرب زبان می‌باشد، با یکدیگر تفاوت دارند. همچنین، نتایج پیگیری مقایسه‌های جفتی بین دانشجویان کرد و بختیاری در عامل‌های ویژگی‌های ظاهری با یو-من ویتنی $z = -0/75$ ($p < 0/45$)، ویژگی‌های مذهبی با یو-من ویتنی $z = -1/55$ ($p < 0/120$)، مهارت‌های خانه‌داری با یو-من ویتنی $z = -1/64$ ($p < 0/102$) و خواستار بچه با یو-من ویتنی $z = -0/49$ ($p < 0/631$)، نشان می‌دهد که بین دانشجویان کرد و بختیاری تفاوت معنا داری وجود ندارد. به علاوه، نتایج مقایسه‌های جفتی دانشجویان بختیاری و عرب زبان، نشان می‌دهد که بین دانشجویان دو قومیت ذکر شده، از لحاظ ویژگی‌های ظاهری با یو-من ویتنی $z = -3/07$ ($p < 0/02$) با میانگین‌های رتبه ای دانشجویان بختیاری ($194/55$) در برابر دانشجویان عرب زبان ($158/88$) که این تفاوت به

نفع دانشجویان بختیاری، عامل ویژگی‌های مذهبی با یو-من ویتنی $z = -2/39$ ($p < 0/017$) با میانگین‌های رتبه ای دانشجویان بختیاری ($173/18$) در برابر دانشجویان عرب زبان ($200/76$) که این تفاوت به نفع دانشجویان عرب زبان، عامل مهارت‌های خانه‌داری با یو-من ویتنی $z = -1/50$ ($p < 0/134$) با میانگین‌های رتبه ای دانشجویان بختیاری ($188/36$) در برابر دانشجویان عرب زبان ($171/02$) که این تفاوت به نفع دانشجویان بختیاری و عامل خواستار بچه با یو-من ویتنی $z = -2/51$ ($p < 0/012$) با میانگین‌های رتبه ای دانشجویان بختیاری ($172/72$) در برابر دانشجویان عرب زبان ($201/65$) که این تفاوت به نفع دانشجویان عرب زبان می‌باشد، تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته در پاسخ به سؤال سوم تحقیق می‌باشد. سؤال سوم (آیا رجحان‌های همسرگزینی در بین دانشجویان با قومیت‌های کرد، بختیاری و عرب زبان تفاوت دارد؟).

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش، بررسی ترجیحات همسرگزینی بود. به این منظور در این تحقیق معیارهای انتخاب همسر بین دانشجویان دختر و پسر سه قومیت مختلف کرد، بختیاری و عرب زبان مورد مقایسه قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که بیشترین میانگین‌های مربوط به ترجیحات همسرگزینی، متعلق به عامل‌های ویژگی‌های رفتاری، مذهبی و مهارت‌های اجتماعی و کمترین میانگین مربوط به عامل مهارت‌های خانه‌داری می‌باشد و بیشترین تفاوت‌ها را به ترتیب عامل‌های ویژگی‌های رفتاری با مهارت‌های خانه‌داری، ویژگی‌های رفتاری با خواستار بچه و ویژگی‌های رفتاری با سازگاری با شرایط دارند. این یافته با برخی از پژوهش‌های انجام شده هماهنگ می‌باشد. از جمله این پژوهش‌ها، مطالعات باس و بارنز [۱۴] نشان داد که ویژگی‌های رفتاری مثل مهربان و فهمیده بودن و مهارت‌های اجتماعی عموماً در بین زنان و مردان بیشتر مورد پسندند. باس و همکاران [۷] دریافتند که با وجود تغییرات زمانی آشکار،

تحقیق نیز دانشجویان دختر و پسر این معیارها را در اولویت معیارهای همسرگزینی خود قرار داده‌اند. یافته‌های این مطالعه تا حدودی در زیر عامل‌ها شبیه مطالعات علی اکبری دهکردی [۲۴] و مهربانی زاده هنرمند و داودی [۲۳] است.

همچنین، یافته‌ها نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر در عامل‌های اول (ویژگی‌های رفتاری)، دوم (ویژگی‌های ظاهری)، سوم (موقعیت اقتصادی-اجتماعی)، چهارم (مهارت‌های اجتماعی)، پنجم (ویژگی‌های مذهبی) و هفتم (مهارت‌های خانه‌داری)، تفاوت دیده می‌شود. یعنی، دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر، به ویژگی‌های رفتاری، موقعیت اقتصادی-اجتماعی، ویژگی‌های مذهبی و مهارت‌های اجتماعی اهمیت بیشتری می‌دهند در مقابل ویژگی‌های ظاهری و مهارت‌های خانه‌داری برای پسران از اهمیت بالاتری برخوردار است. این یافته با برخی پژوهش‌های انجام شده همگام است. ازجمله. باس و بارنز [۱۴]، باس [۴]، هاتفیلد و اسپریچر [۲۰]، باس و همکاران [۷]، تورومورن و اسپریچر [۱۸]، تودوسیویک و همکاران [۱۹]، گوتسال و همکاران [۹]، خالد [۱۷]، شاکلفورد و همکاران [۱۶]، مهربانی زاده هنرمند و داودی [۲۳] و تونسلی [۱۵]. از تحقیقات فوق برمی‌آید که زنان بیشتر از مردان به وضعیت اقتصادی، درآمد بالا، تحصیلات، جایگاه و موقعیت اجتماعی، تعهد و وفاداری، صداقت، بلند همتی و سخت کوشی، مهربانی، فهمیده بودن، صراحت و باز بودن و معیارهای روان شناختی و اجتماعی از جمله خونگرمی، اجتماعی بودن، طرز برخورد و رفتارهای اجتماعی و مذهب و فرهنگ، اهمیت می‌دهند. در حالیکه مردان، معیارهای زیست شناختی، نظیر سلامت جسمانی، وضعیت ظاهری، جذابیت جسمانی، دستپخت خوب و مهارت‌های خانه‌داری را مهمتر قلمداد می‌کنند.

در راستای تبیین این یافته و بر اساس نظریه تکاملی می‌توان گفت که، زنان و مردان نقش‌های متفاوتی در ارتباط با تربیت و نگهداری فرزندان ایفا می‌کنند؛ بنابراین زنان ممکن است همسر خود را بر اساس

ویژگی‌های رفتاری مثل استقلال، ثبات عاطفی، بلوغ و پختگی و اخلاق نیکو از جمله خصوصیات هستند که در طول شش دوره، برای هر دو جنس دارای اهمیت زیادی بوده‌اند. در مقابل دستپخت خوب و مهارت‌های خانه‌داری برای مردان از اهمیت کمتری برخوردار است. تودوسیویک و همکاران [۱۹] نشان دادند که صداقت، وفاداری، با محبت بودن، اشتیاق و علاقه شدید، قابل اعتماد بودن و بلوغ و پختگی از جمله خصوصیات رفتاری هستند که هر دو جنس بالاترین اهمیت را به آن‌ها می‌دهند. خالد [۱۷] دریافت مهربانی و اخلاق نیکو از جمله خصوصیات هستند که جزء معیارهای جهانی به حساب می‌آیند و دانشجویان اردنی نیز به این معیارها توجه بیشتری نشان دادند و این گروه از دانشجویان ویژگی‌های مذهبی را جزء معیارهای اصلی خود برای انتخاب همسر در نظر می‌گرفتند.

در راستای تبیین این یافته می‌توان گفت که انتخاب همسر بر مبنای عوامل مختلفی مانند خصوصیات شخصیتی، عشق، جذابیت فیزیکی، اقتصاد، فرهنگ و مذهب شکل می‌گیرد [۵]. بر طبق این اصل، باید توجه داشت که در هر جامعه‌ای یک سری ارزش‌های خاص وجود دارد که بر فرآیند همسرگزینی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد. در حقیقت، ما نیز در جامعه‌ای قرار داریم که بر معیارهای رفتاری، اخلاقی و مذهبی همسر آینده تأکید بسیار زیادی شده است. پیامبر اکرم (ص) اخلاق و ایمان را به عنوان دو ملاک اصلی در انتخاب همسر بیان فرموده‌اند و این دو مولفه را زیر بنای زندگی سعادت‌مندان دانسته‌اند [۲۹]. همچنین، در فرمایشات ایشان آمده است "همیشه در ازدواج همسر با ایمان انتخاب کنید" [۳۰]. بر اساس تعالیم دینی ما مسلمانان، این ویژگی‌ها در اولویت معیارهای همسرگزینی قرار دارد. در واقع، هر دو جنس خصوصیات را ترجیح می‌دهند که برای آن‌ها تضمین‌کننده‌ی یک رابطه زناشویی پایدار و رضایت بخش باشد [۱۸]. ویژگی‌های رفتاری، ویژگی‌های مذهبی و مهارت‌های اجتماعی از جمله خصوصیات هستند که تا حدودی تضمین‌کننده‌ی یک رابطه‌ی پایدار و رضایت بخش می‌باشند. در این

خصوصیاتی انتخاب کنند که تعیین می‌کند وی واجد کفایت و کمک‌های حمایتی لازم، برای رشد و ترقی فرزندان است. در حالیکه مردان ممکن است به دنبال خصوصیاتی باشند که تعیین می‌کند همسرانشان واجد شرایط باروری و ویژگی‌های جسمی لازم برای یک فرزندآوری موفق هستند. شاید این‌ها ناشی از ارزش گذاری فرهنگی و تربیت جامعه بر اساس نقش مردانه و زنانه باشد [۱۰]. در این رابطه، زنان به دنبال همسری هستند که در درجه اول، منابع و توانایی‌های لازم و مناسب را در اختیار داشته باشد و در درجه دوم بتواند او را در این منابع سهیم نماید [۱]. بسیاری از زنان مردانی را ترجیح می‌دهند که بتوانند رابطه‌ی صمیمانه‌ای با او برقرارکنند و رابطه‌ی هیجانی و عاطفی نزدیکی را شکل دهند [۱۱]. علاوه بر این، زنان برای ویژگی‌های شخصیتی که بر وجود اخلاق نیکو، مهربانی و قدرت درک بالای مردان اشاره می‌کنند، اهمیت بیشتری قائل هستند [۱۴]. آن‌ها علاقه‌ی بیشتری به ایجاد روابط پایدار دارند و ترجیح می‌دهند با مردانی متعهد و وفادار ازدواج کنند [۱۶]. در حالیکه مردان به دنبال زنانی هستند که جذاب و جوان بوده و از سلامت جسمانی و قدرت باروری برخوردار باشند. از جمله ویژگی‌هایی که بر وجود توانایی باروری در زنان اشاره می‌کند، سن و سلامتی است. زیرا احتمال بارآوری زنانی که جوان و دارای سلامت جسمانی هستند، بیشتر می‌باشد. جذابیت و زیبایی ظاهری یکی از نشانه‌های وجود سلامتی و جوانی است. پوست و چشمان روشن، تناسب اندام، تن صدا از جمله ویژگی‌هایی هستند که از قدیم مورد توجه مردان قرار می‌گرفته‌اند [۱۲].

نتایج این تحقیق نیز برخی اصول مربوط به دیدگاه‌های تکاملی را مورد تأیید قرار می‌دهد. وضعیت اقتصادی - اجتماعی بالا در مردان از جمله خصوصیاتی است که نشان دهنده‌ی توانایی و کفایت لازم برای اداره زندگی و تربیت فرزندان سالم است. این عامل، نقش مهمی در زندگی دارد که عدم وجود یا کمبود آن می‌تواند عامل اختلاف و ناخشنودی در زندگی گردد. باید توجه داشت که در جامعه‌ی ما نیز دستیابی به منابع

اقتصادی بیشتر در کنترل مردان است از طرفی مردان بعد از ازدواج به عنوان نان آور خانه محسوب می‌شوند و مسئولیت اداره‌ی امور اقتصادی خانواده بر عهده‌ی آنان می‌باشد. بنابراین دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر تأکید بیشتری بر توانایی مالی همسر آینده‌ی خود دارند و اغلب همسرانی را جستجو می‌کنند که قادر به تأمین هزینه‌های اقتصادی آن‌ها باشند. به علاوه، دانشجویان دختر، در این تحقیق، تمهد و وفاداری را مهمترین ویژگی رفتاری برای انتخاب همسر قلمداد کرده‌اند. این یافته نیز این جنبه از دیدگاه تکاملی در مورد علاقه‌ی زنان به ایجاد روابط پایدار را مورد تأیید قرار می‌دهد. در واقع آنان خصوصیاتی را ترجیح می‌دهند که تضمین کننده یک رابطه‌ی زناشویی بلند مدت و پایدار باشد.

بر اساس دیدگاه تکاملی، بسیاری از زنان مردانی را ترجیح می‌دهند که بتوانند رابطه صمیمانه‌ای با او برقرارکنند و رابطه هیجانی و عاطفی نزدیکی را شکل دهند [۱۱]. مهارت‌های اجتماعی در این تحقیق شامل مجموعه ویژگی‌هایی از جمله برون‌گرا و اجتماعی بودن، اعتماد به نفس بالا، گرم و خوش مشرب بودن، مهارت در عشق ورزی، بیان احساسات و اهل گفتگو بودن می‌باشد و این ویژگی‌ها، لازمه ایجاد یک رابطه‌ی هیجانی و عاطفی نزدیک هستند. دانشجویان دختر نیز مهارت‌های اجتماعی را جزء معیارهای اصلی خود برای انتخاب همسر در نظر می‌گرفتند.

بر اساس رویکرد تکاملی، جذابیت و زیبایی ظاهری یکی از نشانه‌های وجود سلامتی و جوانی است و این خصوصیات از جمله ویژگی‌هایی هستند که از قدیم مورد توجه مردان قرار می‌گرفته‌اند. در این تحقیق نیز دانشجویان پسر به این ویژگی‌ها اهمیت بیشتری می‌دادند. بر اساس دیدگاه مبادله اجتماعی مردان منابع اقتصادی خود را با ویژگی‌های جسمی و مهارت‌های خانه‌داری زنان مورد معاوضه قرار می‌دهند. در واقع به نظر می‌رسد، در جوامع سنتی که به نقش‌های جنسی سنتی اهمیت بیشتری داده می‌شود و زنان مسئول نگهداری از فرزندان و انجام کارهای منزل می‌باشند، این

است که در آن جوامع وجود دارد [۳۱]. ویژگی‌های یک گروه فرهنگی خاص، یکی از عوامل بسیار بنیادی در شیوه ایجاد و تقویت ارزش‌ها، نگرش‌ها، الگوهای رفتاری و شیوه‌های ابراز هیجان مقبول در نظر آن گروه فرهنگی است. الگوهای قومی نحوه تفکر، احساس، کار، استراحت، برگزاری اعیاد و مراسم، شیوه ابراز نگرانی و نگرش ما راجع به بیماری یا زندگی و مرگ را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این الگوهای قومی معمولاً به گونه‌ای ظریف و ناهشیار عمل می‌نمایند؛ اما تأثیر آن‌ها در هر صورت می‌تواند نیرومند باشد. آن‌ها می‌توانند در سراسر چرخه زندگی خانوادگی نقش مهمی ایفا کنند در خانواده‌هایی که به روش‌های سنتی و متعارف متکی هستند، ارزش‌ها و همانند سازی قومی می‌تواند از توان خاصی برخوردار باشد و احتمالاً برای نسل‌های متمادی نیز به همان نحو باقی خواهد ماند [۳۲]. بر اساس این اصول می‌توان گفت که جامعه ایران یک جامعه سنتی با تعدد قومیت، ارزش‌ها و همانند سازی‌های مختلف است. نتایج بیانگر این هستند که بین قومیت‌های عرب زبان، کرد و بختیاری در چهار عامل تفاوت و در پنج عامل عدم تفاوت دیده می‌شود. تفاوت در این معیارها می‌تواند در نتیجه وجود آداب و رسوم متفاوت در هریک از این فرهنگ‌ها باشد. یکی از دلایل می‌تواند این باشد که قومیت عرب زبان بیشتر از دو قومیت دیگر جمع گرامی‌باشند و بر روابط خویشاوندی و همانند سازی قومی متکی هستند و همین الگوهای قومی می‌تواند تأثیر اساسی بر ترجیحات همسرگزینی آن‌ها داشته باشد و باعث تفاوت این گروه فرهنگی از دو قومیت دیگر شود.

در این پژوهش، شاهد تفاوت معناداری بین ترجیحات همسرگزینی دانشجویان دختر و پسر قومیت‌های مختلف بودیم که نشانگر تأثیر جنسیت و فرهنگ بر معیارهای همسرگزینی دانشجویان می‌باشد. لذا، توجه به تأثیرات جنسیتی و فرهنگی در امر انتخاب همسر، در مشاوره‌ی پیش از ازدواج و کمک به جوانان، برای انتخاب همسر مناسب ضروری می‌نماید.

اندیشه بیشتر مورد تأیید قرار می‌گیرد [۱۸]. جامعه‌ی ما نیز به عنوان یک جامعه سنتی بر اساس تقسیم وظایفی که بین زنان و مردان صورت گرفته، معیارهایی چون مهارت‌های خانه‌داری از جمله ویژگی‌هایی است که معمولاً مختص زنان است و مردان در مقایسه با زنان برای انتخاب همسر به چنین ویژگی‌هایی اهمیت بیشتری می‌دهند. چنانچه در این تحقیق نیز دانشجویان پسر در مقایسه با دانشجویان دختر این ویژگی را مهمتر قلمداد می‌کردند.

یافته‌های دیگر بیانگر این بودند که دانشجویان قومیت‌های سه‌گانه از نظر ویژگی‌های ظاهری، ویژگی‌های مذهبی، مهارت‌های خانه‌داری و خواستار بچه با یکدیگر متفاوتند.

این یافته با پژوهش‌های انجام شده در زمینه بررسی تفاوت معیارهای همسرگزینی در بین فرهنگ‌های گوناگون، همسو می‌باشد. بدین معنی که، فرهنگ‌های مختلف در ارزش گذاری ویژگی‌هایی مانند عفت و پاکدامنی، مهارت‌های خانه‌داری، دستپخت خوب، میل برای بچه‌دار شدن و ویژگی‌های شخصیتی موردپسند برای همسر آینده با یکدیگر تفاوت دارند [۱۴]. [۲۲، ۲۱، ۷، ۱۸] نشان دادند که، بین فرهنگ‌های مختلف از لحاظ ارزش گذاری معیارهای همسرگزینی تفاوت وجود دارد. معیارهای همسرگزینی دانشجویان دانشگاه‌های آمریکایی متفاوت است. مردان گروه نمونه‌ی تک‌زاس بیشتر از دیگر گروه‌ها به مهارت‌های خانه‌داری و دستپخت خوب، وضعیت مالی خوب و پاکدامنی همسر آینده خود اهمیت می‌دادند. همچنین، ترجیحات همسرگزینی در فرهنگ‌های چینی و آمریکایی متفاوت بود، از جمله خواستار بچه بودن و مهارت‌های خانه‌داری. مهاجران جنوب آسیا در مقایسه با مهاجران اروپایی برای معیارهای سنتی اهمیت بیشتری قایل بودند.

در راستای تبیین این یافته می‌توان گفت که میزان اهمیتی که افراد برای برخی از معیارها در انتخاب همسر قایل هستند تحت تأثیر عوامل اجتماعی و بین فرهنگی است. از این رو، در جوامع مختلف معیارهای گوناگونی وجود دارد که نشأت گرفته از فرهنگ و آداب و رسوم

9. Gottschal, J. Martin, J. Quish, H. & Rea, J. (2004) Sex differences in mate choice criteria are reflected in folktales from around the world and in historical European literature. *Ev. Hu. Be.:* Vol. 25: pp. 102-112.

10. Kenrick, D. T. (1994) Evolutionary social psychology: from sexual selection to social cognition. *Adv. Exp. So. Psy.:* Vol26: pp. 75-121.

۱۱. موسوی، اشرف سادات (۱۳۸۶) مشاوره قبل از ازدواج. تهران: نشر مهر کاویان.

12. Lippa, R. A. (2007) The preferred traits of mates across- national study of heterosexual and homosexual men and women: An examination of biological and cultural influences. *Arc. Sex. Beh.:* Vol36: pp.193-208.

13. Eagly, A. H. & Wood, W. (1999) The origins of sex differences in human behavior: Evolved disposition versus social roles. *Am. Psy.:* Vol54: pp. 408-423.

14. Buss, D. M. Barnes, M. (1986) Preferences in human mate selection. *J. Per. So. Psy.:* Vol50: pp. 559-570.

15. Townsley, B. M. (2008) Characteristic preferences in mate selection among college students: A Comparison study spanning the late twentieth century into the early twenty-first century. Doctoral Dissertation, University of center Oklahoma.

16. Shackelford, T. K. Schmitt, D. P. & Buss, D. M. (2005) Universal dimensions of human mate preferences. *P. In. Di.:* Vol39: pp. 447- 458.

17. Khallad, Y. (2005) Mate selection in Jordan: Effects of sex, socio economic status, and culture. *J. So. P. Re.:* Vol22: 1pp. 55- 164.

18. Toro-morn, M. & Sprecher, S. (2003) A cross-cultural comparison of mate preferences among university students; the United States. the people's Republic of China. *J. Com. F. Stu.:* Vol34: pp. 151-170.

19. Todosijevic, B. Ljubinkovic, S. & Arancic, A. (2003) Mate selection criteria: A trait desirability assessment study of sex differences in Serbia. *Ev. Psy.:* Vol1: pp. 116-126.

20. Hattfield, E. & Sprecher, S. (1995) Men's and women's preferences in marital partner in the United States, Russia and Japan. *J. C-C. Psy.:* Vol 26: pp. 728-750.

تعداد دختران شرکت کننده در گروه نمونه بیش از تعداد پسران است که این تعداد با توجه به نسبت دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران انتخاب شده اند و این نابرابری حجم نمونه نتایج تحقیق را تحت تأثیر قرار می دهد. پیشنهاد می شود تحقیقی مشابه با پژوهش حاضر در سایر اقشار جامعه انجام گیرد، تا بتوان با قاطعیت و اطمینان بیشتری در ارتباط با تأثیر فرهنگ بر رجحان‌های همسرگزینی، به قضاوت پرداخت.

از کلیه مسئولان شش دانشکده دانشگاه شهید چمران اهواز به خاطر همکاری صمیمانه در نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها کمال سپاسگزاری را داریم.

منابع

1. Chen, C. H.Y. (2005) Picking and choosing: The simulation of sequential mate selection process. University of Wisconsin-Madison, Department of Sociology.
2. Parmer, T. (1998) Characteristics of preferred partners: variations between African American men and women. *J. Coll. St. De.:* Vol39: pp. 461-471.
3. Myers, N. J. (2008) Black college students attitudes towards romance and mate selection. Doctoral Dissertation, Widener University.
4. Buss, D. M. (1989) Sex differences in human mate preferences: Evolution hypothesis tested in 37 cultures. *Be. Br. Sc.:* Vol12: pp.1-49.
5. Unis, S. K. (2008.) Effect of religiosity on the selection of life long mate in pentecostal adult church attendees. A project for the degree of Master of social work. Smith college school for social work Northampton, Masschusetts.
6. Maner, J. K. Rouby, D. A. & Gonzaga, C. (2008) Automatic inattention to attractive alternatives: The evolved psychology of relationship maintenance. *Ev. Hu. Be.:* Vol29: pp. 343-349.
7. Buss, D.M. Shackelford, T. K. Kirikpatrick, L. A. & Larsen, R. J. (2001) A Half century of mate selections: The cultural Evolution of Values. *J. Ma. Fa. Vol63:* pp. 491-503.
8. Cobb, N. P. Larson, H. J. & Watson, W. L. (2003) Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Fa. Re.:* Vol52: pp. 222-231.

26. Liu, J. Campbell, S. & Condie. H. (1995) Ethno-centrism in dating preferences for an American sample: The in group bias in social context. Eur. J. So. Psy.: VoL25: pp. 95-115.
27. سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه (۱۳۸۳) روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات سمت.
28. رجیبی، غلامرضا؛ ابراهیمی، مریم (۱۳۸۹) ساخت و اعتباریابی پرسشنامه رجحان‌های همسرگزینی در دانشجویان دختر (چاپ نشده).
29. الحرالعاملی. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص. ۵۱.
30. الحرالعاملی. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص. ۳۰.
31. نصرآبادی، علی باقی (۱۳۸۷) جامعه شناسی خانواده. تهران: انتشارات دانشگاه جامع علمی کاربردی.
32. گلدنبرگ، ایرنه؛ گلدنبرگ، هریرت (۲۰۰۰، ۱۳۸۶) خانواده درمانی. ترجمه حمید رضا شاهی برواتی، سیامک نقشبندی و الهام ارجمند. تهران: نشر روان.
21. Sprecher, S. Sullivan, M. & Hatfield, E. (1994) Mate selection preferences examined in a national sample. J. P. So. Psy.: VoL66: pp. 1074-1080.
22. Lalonde, R. N. Hynie, M. & Tatla, S. (2004) The role of culture in interpersonal relationships: do Second generation south Asia Canadians want a traditional partner. J. C-C Psy.: VoL35: pp. 503-524.
23. مهرابی زاده هنرمند، مهناز؛ داودی، ایران (۱۳۷۹). شناسایی ملاک‌های همسرگزینی از نظر دانشجویان مجرد دانشگاه شهید چمران اهواز و بررسی رابطه این ملاک‌ها با برخی از ویژگی‌های شخص آن‌ها. گزارش نهایی طرح تحقیقاتی شماره ۳۳۵، دانشگاه شهید چمران اهواز (معاونت پژوهشی).
24. علی اکبری دهکردی، مهناز (۱۳۸۶). بررسی مقایسه ای ملاک‌های همسرگزینی در دختران جوان شهر اهواز. دو ماهنامه علمی-پژوهشی دانشور رفتار، دانشگاه شاهد، سال چهارم، دوره جدید، شماره ۲۵، صص. ۷۵-۸۳.
25. Brumbaugh, C. C.h. (2007) Divergences in mate preferences and mate selection. Doctoral Dissertation, University of Illinois at Urbana-Champaign, Graduate College.